

HØR NÅ HER

Stormen kommer

FORFALL Det rasende Englands poeter snakker om en forfalt verden. I store bokstaver.

I gatekjøkkenene langs Sauchiehall Street i Glasgow serveres skottenes mest omtalte nasjonalrett: frityrstekte Mars-sjokolader. Et måltid så maksimalistisk og triumferende anti-sosialt at man rett og slett må prøve (det smaker som et flytende hjerteinfarkt til 65 pence).

Den omdiskuterte sjokoladeretten er ikke bare et symbol på sosialt forfall i de store, europeiske byene, men også et tegn på de økende forskjellene. Maten du spiser som stadig tydeligere skilletegn på hvem du er og hvor du skal. Tomme kalorier for en generasjon uten fremtid. Veien over gaten til øko-bakeriet er lang fra hardplaststolene hos «the shit-in-a-tray merchants», som Mike Skinner ville kalt dem.

Av alle de merkelige musikalske jubileene man daglig blir gjort oppmerksom på, var femtenårsdagen til *Original Pirate Material*, debutalbumet til Skinners enmannsband The Streets, en fin anledning til å plukke frem en sliten cd. Selvsagt var de små plasttuppene brukket av, og noen dype hakk var like ørevonde som i '02, men Skinners kroniker fra Sør-Londons gater like etter tusenårs-skiftet er fortsatt like underfundige, hedonistiske og likandes. Full av skakke, hjemmesnekrede *garage-beats* og sjarmerende ungdom versus laptop-vibber. «So it's just another show flick for your local city poet / In case you geezers don't know it, let's push things forward.»

Fortapte poeter. Femten år senere har Skinners poetiske piratmateriale i løpet av få måneder fått to motstykker. Tilstandsrapporter fra noen møkkete sosialleiligheter i eks-impériets perifere forsteder. Post-brexite, hundre dager inn i Trumps tidsalder. I en verden av terror både uten- og innenfra.

Midlands-duoen Sleaford Mods sto nylig i fare for å havne på topp ti-listen med sitt tiende album, *English Tapas*, og er med sine knoklete *beats* og eder-og-galle-vokal blottet i favoritt blant både kritikere og stamgjester strandet i de forhatte kjedepubene. Full av syrlig humor og treffsikre betraktninger for og fra folket

helt nederst på alle stiger. De har selv nevnt The Streets som en av sine største inspirasjonskilder. For hvordan var det nå egentlig med melkehvite englendirere og rapping igjen?

Kate Tempest kommer fra en annen skole. Hun er den prisbelønte poeten som ble rapper, og som like gjerne ramser opp W. H. Auden som Wu-Tang Clan på listen over inspirasjonskilder. Debutalbumet *Everybody Down* fra 2014 ble nominert til den gjeve Mercury-prisen, oppfølgeren *Let Them Eat Chaos* ble kalt en av fjorårets mest interessante utgivelser.

På klingende cockney fremfører hun sin bitende og velartikulerte, men samtidig følsomme, kritikk av det engelske klasse-systemet og dets tapere. Skal vi tro henne er både Europa, USA og hjembyen London for evig tapt. «Here in the land where nobody gives a fuck», avsluttes singelsporet «Europe Is Lost». Dystre spådommer for dystre tider.

Blingfri meny. Både Sleaford Mods og Tempest er riktignok noen slags fisk på land. I en showbiss-sammenheng er de godt voksne artister som har tatt et i hovedsak amerikansk kulturuttrykk og gjort det til

sitt eget. Mer i tradisjon etter den britiske pønkskalden John Cooper Clarke og dub-poeten Linton Kwesi Johnson enn sine blinkende amerikanske forbilder.

For både *Let Them Eat Chaos* og *English Tapas* er særs uglamøse måltider servert av noen spyttende kelnerne med veldig mye på menyen. Restaurantens forfatning er det så som så med, og kjøkkenet vil du helst ikke se. Men stedet er fortsatt fullt av kjærlighet og sjel. Spør du pent, får du sikkert en Mars dypnet i fett også. Vi skal jo alle dø.

ANDO WOLTMANN

Vokalist i King Midas og musikkansmelder i Morgenbladet.
kultur@morgenbladet.no

Urbant mørke: Ifølge Kate Tempest er både Europa, USA og hjembyen London for evig tapt. FOTO: LEX RECORDS

HØR NÅ HER

Ando Woltmann skriver fritt om musikk annenhver uke.

Klangbevisst: Aksiom platedebuter med flere sterke verk. FOTO: AKSIOM

MUSIKK

Mot og misantropi

Ensemblet Aksiom minner oss om lyden i musikken. Det er viktig og interessant.

Aksiom
Verk av Svensson,
Streich, Mæland og
Bauck
Lawo 2016

Det er lett å si at dagens samtidsmusikkscene er mangfoldig og nærmest umulig å definere. Ulike sjangre flyter over i hverandre, og begrepet «kunstmusikk» får et stadig videre omfang. For en del klassisk skolerte komponister har oppløsningen av den strenge samtidsmusikken bestått i å sprenge rammen for det spesifikke musikalske. Arbeidet har heller gått i retning av konsept- og installasjonskunst – med alt fra subtile nyanseringer til støyende kaos som resultat.

Samtidig er dette en forenklet fremstilling. Riktignok har radikale forsøk gjort feltet fragmentert og uoversiktlig. Men i et lengre perspektiv vil både komponister og publikum bevare sansen for hva det musikalske går ut på. Blant de yngste komponistene ser vi nå en interessant vending tilbake til lyden; klangens kvalitet og hvordan musikken faktisk klinger står igjen i sentrum for deres interesse. Platen til Ensemble NeoN, som vant Spellemannpris, er ett eksempel, enda tydeligere blir det med det noe yngre ensemblet Aksiom. Deres platedebut inneholder sterke verk av Johan Svensson, Lisa Streich, Øyvind Mæland og Martin Rane Bauck. Alle kan sies å reetablere arbeidet med klangen som kunstnerisk rettesnor.

Lydlig mening. Aksiom blir dirigert av Kai Grinde Myrann og består av fløyte, saksofon, trombone, slagverk, piano, gitar, fiolin, cello og kontrabass. Åpningsverket «Shiver» av Johan Svensson etterlater ingen tvil: Her blir svake, ofte nærmest hviskende lyder satt opp og skrappt mot mer håndfaste klanger. Komposisjonen er intenst bevisst om sin egen nettopp lydlige mening, og eventuelle henvisninger til utenom-musikalske elementer er konsekvant unngått.

Hos Lisa Streich er pulsen noe lavere. Uttrykket i «Papi-

rosen» er lavmælt, med en svevende nærmest eventyrlig atmosfære. Den kan tidvis virke vag, men iblant også mer fargerik og utgrunnet enn karakteren hos Svensson. Øyvind Mælands «Étude Ralentissante» – sakkende etyde – er nok et eksempel på komponistens givende samarbeid med stemmekunstneren Stine Janvin Motland, et unikum av en utøver som kan gjøre med stemmen nøyaktig som hun vil. Mæland beveger seg tidvis mot det melodiske, i et uttrykk som er både forsiktig og samtidig slående tydelig.

Selvutslettende ironi. Med Martin Rane Baucks «Misantropi IIIB» er vi igjen tilbake i det strenge, ytterst neddempe- og sobre klangerarbeidet. Verket vokser ved gjentatt lytting, og særlig den formale sikkerheten, hvordan de sparsomme elementene er distribuert i tiden, imponerer.

Samtidig må man spørre seg hvordan denne tendensen til klangdyrkelse og kresenhet kan forstås, også historisk. Som forfatteren Ole Robert Sunde er inne på i en omslagstekst som åpner lyduniverset gjennom minuttøse observasjoner, er det noe tilbakeholdt her, et arbeid med reduksjon som selvsagt har røtter i den klassiske modernismen – tenk på Anton Weberns miniatyrer. Men der Webern ikke bare var nyskape, men også heroisk ved faktisk å insistere på at denne musikken har en fremtid, er faren i dag at detalj- og klangfokuset lett kan få noe resignert, tilbakeskuende og selvutslettende ironisk ved seg.

Jeg vil innvende mot Bauck at hans tittel «Misantropi», hvor ektefølt og autentisk den enn måtte være, trekker i en slik retning. Det er uheldig, for er det noe dette finarbeidet ikke trenger å bli assosiert med, så er det avmakt og nostalgi. Webern og modernismens tid er riktignok over, men musikkens klang har stadig vekk en fremtid – som komponistene må vise oss. Så, glem ironien, og ta motet tilbake!

Emil Bernhardt